

Analyzing the physical characteristics affecting the mental health of residents in low-income housing: the case study of Andisheh Town, Tabriz

Hamed Beyti¹ , Kosar Danesh²

1. (Corresponding Author) *Department of Architecture and urban planning, Faculty of architecture and urban planning, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran*

Email: h.beyti@tabriziau.ac.ir

2. *Department of Architecture and urban planning, Faculty of architecture and urban planning, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran*

Email: kosar.danesh.2017@gmail.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

26 November 2024

Received in revised form:

20 February 2025

Accepted:

1 April 2025

Available online:

6 May 2025

Keywords:

*Housing,
Low-income Group,
Mental health,
Shahrak Andisheh,
Tabriz.*

ABSTRACT

The low-income sections of the society have usually been neglected in terms of having desirable residential facilities. Meanwhile, environmental factors such as housing are among the most important factors affecting the mental health of residents. The current research aims to improve mental health in low-income housing. However, questions are raised about the role of housing in residents' health and how this approach can be used in the study of low-income housing. The present combined research, which is descriptive-analytical, has used the post-exploration method based on the extractive model in the target area of this study to answer this question. It collected information from the library-documentary method as well as the field method in the form of a questionnaire and conducted interviews with the residents of Andisheh town of Tabriz city. The research results indicate that improving the mental health of residents in low-income housing depends on the total physical, environmental, economic, social, functional, and structural dimensions. These dimensions, as key factors, play a fundamental role in the planning and design of low-income housing; therefore, through the involvement of extractive dimensions in the planning and design of low-income housing, we will witness a positive and effective trend in the mental health of residents, especially in the housing of vulnerable groups.

Cite this article: Beyti, H., & Danesh, K. (2025). Artificial Intelligence for Urban Autonomy; To the Autonomous City of Arak. *Geographical Urban Planning Research Quarterly*, 13 (1), 1-18.

<http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2024.377396.1948>

© The Author (s)

Publisher: University of Tehran Press

Extended Abstract

Introduction

The low-income sections of the society are usually neglected in terms of having desirable residential facilities. This is despite the fact that the impact of environmental factors such as housing is one of the most important factors affecting the mental health of residents. Due to the vast expansion of Tabriz city, the need of low-income groups for housing has become more noticeable, and in the meantime, in the houses available for the low-income group, not much attention has been paid to the mental health aspects of the residents. Therefore, according to the necessity and importance of the mental health of low-income housing residents, this research aims to find the components and physical indicators of housing that affect the mental health of low-income housing residents. Thus, the current research seeks to answer the following question:

- What are the components of low-income housing design that improve the mental health of residents?

Methodology

The research method in this article is descriptive-analytical, and its nature is applied-theoretical for urban management. In order to collect information, the library-documentary method and the field method in the form of questionnaires and interviews with the residents of Andisheh town of Tabriz city were used. The purpose of the research is to determine the variables affecting the physical component of the housing on the mental health of low-income housing residents, and in order to achieve the purpose of the study, the research method is the post-exploration method based on the extractive model that has been carried out within the scope of the study. In this way, first, the dimensions, components, and physical measures of the housing were extracted along with the dimensions of mental health, and then, in the scope of the study, it was tested by preparing a questionnaire from the extracted model through the residents of the low-income housing, so that finally the main proposal was presented. The statistical population of this research was composed of people who lived in Andisheh town. This town has a population of over 50,000 people, and among these people, 381 people were selected using Cochran's formula ($p=0.5$, $p=0.5$) and based on a preliminary study and through random

sampling. The statistical analysis of the collected research data includes two inferential and descriptive fields. Inferential statistics is obtained through estimates for some statistical indicators, such as the average of the studied items, which is based on the theories in statistics, as a suitable estimate of this parameter in society. In the field of descriptive statistics, frequency tables and images of the studied community are described through graphs and central and dispersion indicators in statistics. Based on the objectives of the research in order to analyze the convergent validity of the structures, the reliability analysis of the structures and the average variance extracted (AVE), composite reliability coefficient (CR), and Cronbach's alpha coefficient were calculated for all research components and the factor loadings of the questions in each of the components were analyzed in terms of size and significance, and the HTMT index was used to examine the validity and variance related to the research constructs. In addition, the normality of the probability distribution of the research variables has been evaluated by the Kolmogorov-Smirnov goodness of fit test. A one-sided t-test was used to check the desirability of variables with normal distribution. IBM statistical software, SPSS Statistics version 26, Smart PLS version 3, and Minitab version 17 have been used in this research.

Results and discussion

According to the research question regarding the examination of the design components of low-income housing to improve the mental health of the residents, it can be said that the six components of the research are effective in improving the mental health of the residents. Therefore, all the physical, environmental, economic, social, functional, and structural components have been considered as components of low-income housing design to improve the residents' mental health. The physical component, valued at 0.833, is more significant than the others. Among the remaining components, the economic component, with a value of 0.776, has a more influential share than other components.

Conclusion

The research results indicate that improving the mental health of residents in low-income

housing depends on the total of the mentioned dimensions, including physical, environmental, economic, social, functional, and structural. These dimensions, as key factors, play a fundamental role in the planning and design of low-income housing; therefore, through the involvement of extractive dimensions in the planning and design of low-income housing, we will witness a positive and effective trend in the mental health of residents, especially in the housing of vulnerable groups. Thus, it is hoped that the relevant stakeholders will prioritize the effective dimensions and the expansion of these components in their programs to take a step toward improving the mental health of the vulnerable group.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری

واکاوی ویژگی‌های کالبدی مؤثر بر سلامت روانی ساکنین در مسکن قشر کم‌درآمد مطالعه موردی شهرک اندیشه تبریز*

حامد بی‌تی^۱، کوثر دانش^۲

۱- (نویسنده مسئول) گروه معماری و شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: h.beyti@tabriziau.ac.ir

۲- گروه معماری و شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: kosar.danesh.2017@gmail.com

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>اقشار کم‌درآمد جامعه به‌طور معمول در زمینه برخورداری از امکانات مطلوب مسکونی مورد غفلت قرار گرفته‌اند. این در حالی است که تأثیر عوامل محیطی نظیر مسکن، از جمله مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت روانی ساکنان می‌باشد. هدف از پژوهش حاضر، دستیابی به مؤلفه‌های ارتقای سلامت روانی در مسکن قشر کم‌درآمد می‌باشد. حال این پرسش مطرح می‌گردد که نقش مسکن در سلامت ساکنان چیست و چگونه می‌توان از این رویکرد در مطالعه مسکن قشر کم‌درآمد استفاده نمود. برای پاسخگویی به این پرسش در پژوهش ترکیبی حاضر که از نوع توصیفی-تحلیلی است، به‌منظور گردآوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای-اسنادی و همچنین روش میدانی به‌صورت پرسش‌نامه و انجام مصاحبه از ساکنان شهرک اندیشه شهر تبریز از طریق روش پس‌کاوی بر اساس مدل استخراجی در محدوده هدف مطالعه استفاده شده است. بدین ترتیب که نخست ابعاد، مؤلفه و سنج‌های کالبدی مسکن در کنار ابعاد سلامت روانی استخراج شده، سپس در محدوده مورد مطالعه، مورد آزمون قرار گرفته شده است تا نهایتاً پیشنهاد اصلی ارائه گردد. نتیجه پژوهش حاکی از آن است که ارتقا سلامت روانی ساکنین در مسکن قشر کم‌درآمد منوط به مجموع ابعاد کالبدی، محیطی، اقتصادی، اجتماعی، عملکردی و ساختاری می‌باشد. این ابعاد به‌عنوان عوامل کلیدی، دارای نقش اساسی در برنامه‌ریزی و طراحی مسکن قشر کم‌درآمد ایفا می‌کنند، لذا از طریق دخالت دادن ابعاد استخراجی در برنامه‌ریزی‌ها و طراحی مسکن قشر کم‌درآمد، شاهد روندی مثبت و مؤثر در سلامت روانی ساکنین بخصوص در مسکن اقشار آسیب‌پذیر خواهیم بود.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۰۶</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۲/۰۲</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۱۲</p> <p>تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۲/۱۶</p> <p>واژگان کلیدی: تبریز، سلامت روانی، شهرک اندیشه، قشر کم‌درآمد، مسکن</p>

استناد: بی‌تی، حامد و دانش، کوثر. (۱۴۰۴). واکاوی ویژگی‌های کالبدی مؤثر بر سلامت روانی ساکنین در مسکن قشر کم‌درآمد مطالعه موردی شهرک اندیشه تبریز. پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۱۳ (۱)، ۱۸-۱.

<http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2024.377396.1948>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

© نویسندگان

*. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خانم کوثر دانش در رشته معماری اسلامی به راهنمای نویسنده اول در دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز است.

مقدمه

امروزه خانه علاوه بر سرپناهی به منظور حفاظت آدمی از شرایط بیرونی؛ به‌عنوان تأمین‌کننده آرامش و سلامت (Adeoye, 2016) روحی و روانی انسان، راحتی و آرامش او را فراهم می‌کند (Arku Ziama & Li, 2018). بر اساس بیانیه جهانی حقوق بشر، همه افراد به‌منظور دستیابی به یک سطح استاندارد مناسب زندگی جهت سلامتی و بهزیستی خود و خانواده‌اش مستلزم مسکن، لباس، غذا، خدمات اجتماعی و مراقبت‌های بهداشتی می‌باشد (رضایی و همکاران، ۱۴۰۰؛ پورمحمدی و کریمی، ۱۴۰۲)؛ به همین منظور سرپناه مطلوب، از جمله نیازهای حیاتی در طول زندگی افراد محسوب می‌شود (رستمی و مظاهریان، ۱۴۰۰). که فراهم نمودن آن بر اساس قانون اساسی کشور از جمله وظایف اصلی دولت به حساب می‌آید. (ابراهیمی بوزانی و فدایی جزی، ۱۳۹۹؛ ملکوتی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۸) لذا ضرورت رفع نیاز مسکن موجب برخورداری بسیاری از دولت‌ها از یک یا چندین سازمان مرتبط با مسکن (مدیریت مسکن)، شده است (Wu et AL, 2020) باوجود تأکید دائمی بر اهمیت مسکن تحت عنوان ضرورت بنیادین، درصد قابل توجهی از خانوارهای شهری قادر به تأمین آن نیستند (علیزاده و جعفری، ۱۴۰۱) و در این میان، از جمله مسائلی که موجب رقت‌بارتر شدن وضعیت مسکن در جهان شده است، توجه ناکافی به اقشار کم‌درآمد در برنامه‌های تأمین مسکن بوده است (ایران‌نژاد، ۱۳۹۶) که عدم پیش‌بینی تدابیر مؤثری در این زمینه، موجب سکونت اجباری افراد در حاشیه شهرها و در مسکن غیراصولی و غیراستاندارد شده است (جوزایی بازکیایی، ۱۳۹۹). این در حالی است که با توجه به تحقیقات، مسکن نامناسب یا فقدان آن، موجب شکل‌گیری بسیاری از بزهکاری‌ها و اختلال در کارکرد بافت‌های اجتماعی می‌شود (Byrne & Mc Aedle, 2022; Guoxu, 2021)؛ صفایی پور و فدایی جزی، ۱۴۰۲). از دگر سو، مسکن مناسب، در کنار بهبود سلامت جسمی و روحی، (Schwartz, 2021) ارتقا سلامت روانی را به همراه دارد. بنابراین، علاوه بر وجود رابطه بین ادراک محیط اطراف و سلامتی انسان (میرزا محمدی و همکاران، ۱۳۹۹)، ممکن است ادراکات ذهنی از کیفیت مسکن و محیط متفاوت با شرایط موقعیتی عینی بوده و یک رابطه دوسویه به اشتراک بگذارد (Schilz et al, 2023). بر اساس اصل ۴۳ قانون اساسی، مسکن مناسب علاوه بر یک سرپناه، می‌بایستی از لحاظ شرایط دسترسی مناسب، امنیت، پایداری، آسایش، کیفیت زیستی مطلوب (حبیبی، ۱۳۹۷) نظیر نورگیری، بهداشت محیط، استحکام سازه‌ای، اصول معماری و شهرسازی و غیره در شرایط ایده آلی قرار داشته باشد تا بتواند به رشد و تعالی ارزش‌های انسانی و اجتماعی کمک کند (جافری و همکاران، ۱۴۰۱) باوجود اهمیت سلامت روانی ساکنان، اکثر تحقیقات در زمینه مسکن ارزان‌قیمت تمرکز بیشتری بر افزایش عرضه این نوع مسکن دارند و کمتر به ارزیابی اثرات سیاست‌های برنامه‌ریزی بر سلامت روانی ساکنان پرداخته‌اند (Emami & Riazi, 2018). از سوی دیگر به دلیل گسترش وسیع شهر تبریز، نیاز اقشار کم‌درآمد به مسکن بیش‌ازپیش محسوس‌تر شده است که در این میان، در خانه‌های موجود برای قشر کم‌درآمد نیز، توجه چندانی به ابعاد سلامت روانی ساکنین نشده است. بنابراین، با توجه به ضرورت و اهمیت سلامت روانی ساکنان مسکن قشر کم‌درآمد، هدف از پژوهش حاضر، یافتن مؤلفه‌ها و شاخص‌های کالبدی تأثیرگذار مسکن در سلامت روانی ساکنان قشر کم‌درآمد می‌باشد. لذا پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤال است که مؤلفه‌های طراحی مسکن قشر کم‌درآمد با هدف ارتقاء سلامت روانی ساکنان چه می‌باشند؟

مبانی نظری

مسکن در مقیاس‌های مختلف تجربه می‌شود (به‌عنوان مثال، سطوح فردی، خانواده، محله، جامعه و سیاسی) و ابعاد نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی موجود، (Borrell et al, 2023) بیانگر پویایی و نسبی بودن آن است و وابسته به جنبه‌های گوناگون نظیر: ویژگی‌های فردی ساکنان، سطح اجتماعی و اقتصادی، خصوصیات شخصی ساکنان، مؤلفه‌های رفاهی

جامعه و شرایط زندگی افراد می‌باشد (رضایی و نعمتی مهر، ۱۳۹۹). از لحاظ لغوی، مسکن به معنی محل سکون و آرامش است (معین، ۲۰۱۱) همچنین از لایه‌های نگرشی متفاوت مسکن به‌عنوان فضای خصوصی اعضای خانواده (Kim et al, 2020)؛ هزینه اجتماعی و دستیابی به رشد اقتصادی افراد (Kuttner, Shima, 2019) محسوب می‌شود برای حفظ و بقای فرد و جامعه اهمیت زیادی دارد. (رستمی و مظاهریان، ۱۴۰۰) بعلاوه از یک‌سو به‌عنوان مکانی فیزیکی، سرپناه و نیاز اولیه و اساسی خانوار محسوب می‌شود (ضرغام‌فرد، ۱۳۹۶؛ شاکری و باقرپور، ۱۴۰۲) که مؤثر بر رفاه و سلامت انسانی است (Adeoye, 2016) و از سوی دیگر، به‌عنوان محیط مسکونی، می‌بایستی تمام خدمات و تسهیلات موردنیاز به‌منظور بهتر زیستن خانواده، آموزش و بهداشت و اشتغال افراد را تأمین کند (معمری و همکاران، ۱۳۹۸؛ مودودی و محمدی، ۱۳۹۹) به‌عبارت‌دیگر مسکن مناسب می‌بایستی فراهم‌کننده امنیت، آسایش، روشنایی مطلوب، دسترسی مناسب، دوام و پایداری سازه‌ای، زیرساخت‌های اولیه نظیر: محیط‌زیست سالم، بهداشت و آموزش آب‌رسانی، ارتباطات مؤثر میان اعضای یک خانواده (رابطه افقی) و ارتباطات همسایگی (رابطه عمودی) برای ساکنین همچنین در تناسب با وضع اقتصادی خانواده باشد (زنگانه و همکاران، ۱۴۰۰). سازمان ملل (۲۰۲۰) تصدیق می‌کند که مسکن مناسب به معنای داشتن حریم خصوصی کافی، فضای کافی، ایمنی کافی (از خطرات سمی)، امنیت کافی (از جنایت/رفتار ضداجتماعی) است (Manzo & Grove, 2024) با توجه به مطالب بیان‌شده، در حال حاضر برای مسکن مناسب، چهار بعد کالبدی، عملکردی، زیست‌محیطی و ساختاری مطابق (شکل ۱) مدنظر قرار گرفته است.

شکل ۱. مدل نظری مسکن مناسب

رابطه مسکن و سلامت روان ساکنان

بروز اختلالات روانی عوامل مؤثر بسیاری دارد. علاوه بر عوامل ژنتیکی، عوامل اقتصادی و اجتماعی نیز بر آن تأثیر دارند (Chang et al, 2020). با توسعه سریع اقتصاد و جامعه، سرعت زندگی و به همراه آن عوامل استرس روانی افزایش یافته و موجب ارتقا سطح اختلالات روانی رایج مانند اضطراب و افسردگی شده است (Hinds et al, 2005; Martinez-). چنین اختلالات روانی نه تنها تأثیر منفی بر روی افراد دارد، بلکه به‌طور بالقوه سلامت جسمی و روانی آن‌ها را مختل می‌کند (Ince & Gunusen, 2018) و اثرات نامطلوبی بر خانواده آن‌ها دارند (Iseselo). در این چارچوب، پاور^۱ (۲۰۱۹) پیوند پیچیده بین مسکن و ساکن را برجسته کرد. با توجه به رابطه دوسویه انسان و محیط، هر دو بر هم تأثیر گذاشته و از هم متأثر می‌شوند. (فرامرزی فرد و نیرومند، ۱۴۰۰) طبق

1. Power ER

جمله‌ای از وینستون چرچیل^۱: "ما ساختمان‌ها را شکل می‌دهیم و ساختمان‌ها ما را شکل می‌دهند" (امامقلی، ۱۳۹۳). با توجه به اینکه انسان بیشتر وقت خود را در فضاهای سرپوشیده (خانه) می‌گذراند، شرایط خانه و ساخت آن یا سبک نوسازی می‌تواند تأثیر زیادی بر ذهن داشته باشد (صادقو و همکاران، ۱۳۹۸). در واقع محیط‌های ساخته‌شده به معنای محل سکونت و زندگی انسان‌ها که خود نیز تبلوری از فعالیت‌های انسانی است، از طریق ترشح هورمون‌های مرتبط با استرس، تغییرات فیزیولوژیکی ایجاد می‌کنند که این موضوع در نهایت باعث افزایش اختلالات روانی خواهد شد (آزاده و همکاران، ۱۳۹۹). به‌طور معمول افراد مستقر در مسکن نامناسب در خطر پیامدهای سلامت جسمی و روانی به دلیل مسائل ساختاری مربوط به ازدحام بیش‌ازحد و مسکن بی‌کیفیت، از جمله دیوارهای مرطوب، نشستی، تهویه ضعیف و نور ناکافی و سیستم‌های گرمایش (Suglia, 2018; Russel et al, 2021) قرار می‌گیرند. همچنین خدمات نامطمئن مسکن، از طریق ایجاد چالش‌های روزمره، تأثیر منفی بر سلامت جسمی و روانی ساکنین و همچنین شأن کلی ساکنان دارد (Watt, 2021). بعلاوه زندگی در مسکن غیر مناسب، سرد یا شلوغ و غیر مقرون‌به‌صرفه، افزایش استرس و کاهش احساس توانمندی و کنترل بر زندگی خود را به همراه دارد (Kulakiewicz & Wilson, 2022). در واقع، مسکن مناسب نقش مهمی در رضایت جسمی، روانی و نیازهای اجتماعی افراد دارد (زیاری و همکاران، ۱۳۸۹). پس رابطه روان انسان با محیط به‌ویژه خانه به ریشه‌دار بودن مفهوم نمادین خانه در عمق روان انسان و تاریخ اشاره دارد و لزوم توجه طراحان به تأثیر طراحی خانه بر وضع روانی انسان‌ها را نشان می‌دهد (کیوانی، کسمایی، ۱۴۰۰). این در حالی است که، کاهش سرمایه‌گذاری در تأمین و نگهداری مسکن، به‌ویژه در میان قشر کم‌درآمد، باعث بدتر شدن شرایط زندگی مردم شده است (Hearne, 2020) و سیاست‌های نتولیبرالی، مسکن را به‌عنوان یک "مسئولیت فردی" و "سرمایه‌گذاری" تعریف کرده و نیازهای روانی جامعه را نادیده گرفته است (Bissett, 2023) در واقع، یک طراحی مناسب قدمی بزرگ در راستای بهبود سلامت محیط از نظر بعد روانی و به‌تبع سلامت ذهن ساکنان آن است که با توجه به کمبود تحقیقات در زمینه سلامت ذهن و بعد روانی بخصوص در مسکن قشر کم‌درآمد که همواره قشر آسیب‌پذیر جامعه در این زمینه می‌باشند، ضرورت توجه به سلامت روانی این قشر را حائز اهمیت کرده است. در نتیجه، می‌توان چنین نتیجه گرفت که مابین سلامت روانی افراد و محیط مسکونی آنان همواره رابطه معناداری وجود دارد که با توجه به مطالب ذکر شده، مهم‌ترین ابعاد مؤثر محیط‌های مسکونی بر سلامت روان انسان در چهار دسته کالبدی، فرهنگی- اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی دسته‌بندی شدند (طاهری، ۱۳۹۶؛ وصالی، ۱۳۹۵).

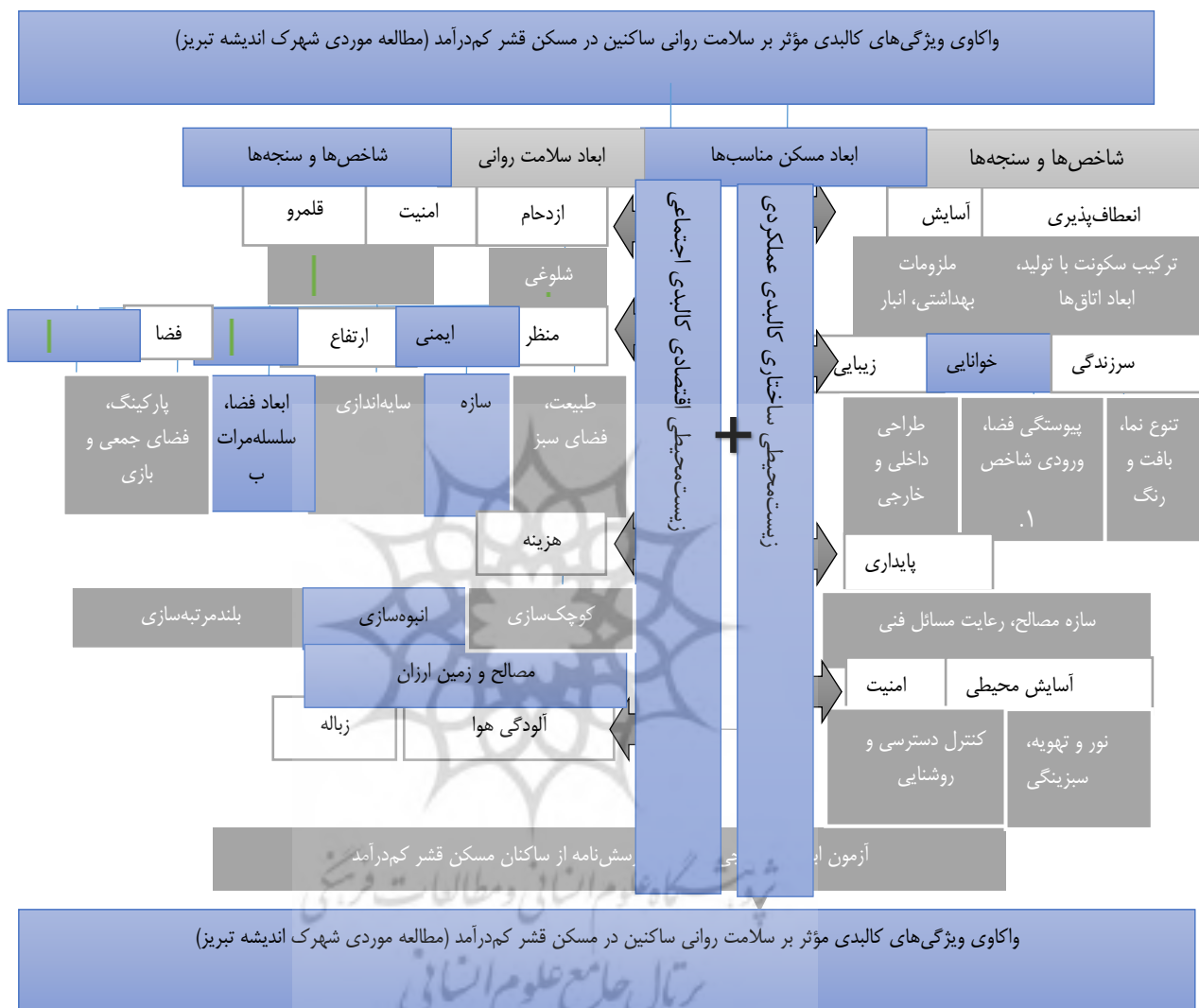
لازم به ذکر است که ابعاد واقعی مجموعه‌های مسکونی موارد بسیاری را در برمی‌گیرد که به دلیل محدودیت‌های این تحقیق، معیارهای مجموعه‌های مسکونی مرتبط با پژوهش، استخراج گردیده و در نمونه موردبررسی در (شکل ۲) مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

شکل ۲. ابعاد محیطی مؤثر بر سلامت روان

1. Sir Winston Leonard Spencer Churchill

با توجه به ابعاد مسکن مناسب که در چهار شاخه کالبدی، محیطی، عملکردی و ساختاری استخراج گردید و از سوی دیگر ابعاد سلامت روانی موجود در چهار شاخه اجتماعی، کالبدی، محیطی و اقتصادی، چارچوب الگوی مفهومی پژوهش با تلفیق موارد یاد شده در شش شاخه کالبدی، عملکردی، ساختاری، زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی در قالب شکل (۳) جمع‌بندی شده است.

شکل ۳. چارچوب الگوی نظری پژوهش

ضمن ارائه مدل نظری از مؤلفه‌های استخراج‌شده از منبع کتابخانه‌ای، در جدول زیر متغیرهای پژوهش در غالب ابعاد، شاخص‌ها و سنجه‌ها در جدول (۳) نشان داده است.

جدول ۱. معرفی ابعاد، شاخص‌ها و سنجه‌های مسکن مناسب قشر کم‌درآمد با رویکرد ارتقا سلامت روانی

ابعاد	شاخص‌ها	سنجه‌ها
کالبدی	منظر، ایمنی، ارتفاع، توده، ترافیک، فضای، زیبایی‌شناسی، خوانایی، سرزندگی	طراحی داخلی و خارجی، تنوع در نما، بافت و رنگ، پیوستگی فضای باز و بسته، ورودی شاخص، طبیعت فضای سبز، سازه، سایه‌اندازی، پارکینگ، فضای جمعی و بازی، ابعاد فضا، سلسله‌مراتب، ورودی پیاده و سواره

کنترل ورود و خروج، تأمین روشنایی، سبزی‌نگی و عناصر طبیعی، نظافت و پاکیزگی اطراف ساختمان، وضعیت نور و تهویه هوا در واحدها، دسترسی به مراکز خدماتی، تفریحی، بهداشتی، آموزشی، حمل‌ونقل عمومی و مراکز خرید	امنیت، آسایش محیطی، آلودگی هوا، زیاده	محیطی
انبوه‌سازی، بلندمرتبه‌سازی، کوچک‌سازی، زمین ارزان، مصالح ارزان	هزینه	اقتصادی
طراحی فضاهای جمعی برای ایجاد روابط با همسایگان و شبکه‌های اجتماعی محلی، حفظ حریم، کنترل شلوغی	امنیت و صمیمت محله‌ای، محرمیت، ازدحام، قلمرو	فرهنگی- اجتماعی
رعایت ملزومات بهداشتی، تأمین انبار برای واحدهای مسکونی، تعداد اتاق، ابعاد اتاق‌ها، تسهیلات و خدمات مناسب، ترکیب سکونت با تولید درآمد	آسایش، انعطاف‌پذیری	عملکردی
سازه مناسب، رعایت مسائل فنی و ضوابط مهندسی، مصالح بادوام، تجهیزات پیشرفته	پایداری	ساختاری

روش پژوهش

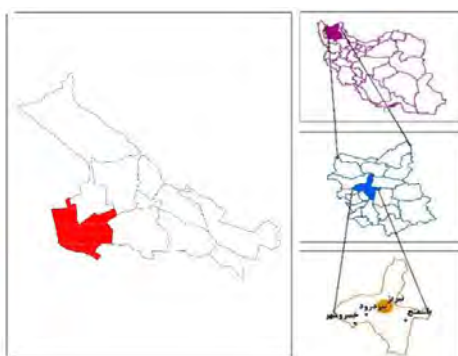
روش تحقیق در این مقاله از نوع ترکیبی و به صورت توصیفی-تحلیلی و ماهیت آن برای مدیریت شهری به صورت کاربردی-نظری است. به منظور گردآوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای-اسنادی و همچنین روش میدانی به صورت پرسش‌نامه و انجام مصاحبه از ساکنان شهرک اندیشه شهر تبریز استفاده شده است. هدف پژوهش، دستیابی به ارائه راهکارهایی در جهت چگونگی دستیابی و امکان تحقق ارتقا سلامت روانی قشر کم‌درآمد از طریق تعیین متغیرهای مؤثر مؤلفه کالبدی مسکن بر سلامت روانی ساکنین مسکن قشر کم‌درآمد می‌باشد و در راستای دستیابی به هدف مطالعه، روش تحقیق، روش پس‌کاوی بر اساس مدل استخراجی می‌باشد که در محدوده هدف مطالعه صورت گرفته است. بدین ترتیب که نخست ابعاد، مؤلفه و سنج‌های کالبدی مسکن در کنار ابعاد سلامت روانی استخراج شده، سپس در محدوده مورد مطالعه، با تهیه پرسش‌نامه از مدل استخراجی از طریق ساکنان مسکن اقبال کم‌درآمد مورد آزمون قرار گرفته شده است تا نهایتاً پیشنهاد اصلی ارائه گردد. جامعه آماری این پژوهش، از افرادی که ساکن شهرک اندیشه بودند تشکیل شد. این شهرک دارای جمعیتی بالغ بر ۵۰۰۰۰ می‌باشد که از بین این افراد، ۳۸۱ نفر با استفاده از فرمول کوکران ($p=0.05$) و بر مبنای مطالعه مقدماتی و از طریق نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند.

تجزیه و تحلیل آماری داده‌های جمع‌آوری شده پژوهش شامل دو حوزه استنباطی و توصیفی می‌باشد. در حوزه آمار استنباطی از طریق برآوردهایی به منظور برخی از شاخص‌های آماری نظیر میانگین گویه‌های مورد مطالعه به دست آمده که بر اساس تئوری‌های موجود در آمار، به عنوان تخمین مناسب این پارامتر در جامعه می‌باشد. در حوزه آمار توصیفی نیز، از طریق نمودارها و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی در آمار، جدول‌های فراوانی و تصویری از جامعه مورد مطالعه توصیف شده است. بر اساس اهداف تحقیق به منظور تحلیل روایی همگرا برای سازه‌ها، تحلیل پایایی سازه‌ها و میانگین واریانس استخراج شده (AVE)^۱، ضریب اعتبار ترکیبی (CR)^۲ و ضریب آلفای کرونباخ جهت تمام مؤلفه‌های پژوهش مورد محاسبه قرار گرفته و بارهای عاملی سؤالات در هریک از مؤلفه‌ها از نظر اندازه و معناداری مورد تحلیل قرار گرفته و به منظور تحلیل روایی و اگرایی مرتبط به سازه‌های پژوهش از شاخص HTMT^۳ استفاده شد. بعلاوه از طریق آزمون نیکویی برازش کولموگروف - اسمیرنوف نرمال بودن توزیع احتمال متغیرهای تحقیق مورد بر ارزیابی قرار گرفته است. به منظور بررسی مطلوبیت متغیرهای برخوردار از توزیع نرمال، آزمون تی یک‌طرفه مورد استفاده قرار گرفته است. در این پژوهش نرم‌افزارهای آماری SPSS Statistics، IBM نسخه ۲۶، Smart PLS نسخه ۳ و Minitab نسخه ۱۷ مورد استفاده قرار گرفته است.

1. Average Variance Extracted
2. Composite reliability
3. Composite reliability

محدوده مورد مطالعه

مطالعه موردی در خصوص مسکن قشر کم‌درآمد، مربوط به شهرک اندیشه شهر تبریز می‌باشد. شهرک اندیشه در استان آذربایجان شرقی، در محدوده جنوب غربی شهر تبریز و در منطقه ۷ شهرداری واقع شده است. این شهرک در زمینی به مساحت ۲۱,۶۵۲ مترمربع واقع شده و شامل ۳۴۷ واحد مسکونی در بلوک‌های متعدد می‌باشد. موقعیت این منطقه در شهر تبریز در شکل (۵) و همچنین تصویری از مجتمع‌های مسکونی در قالب عکس هوایی آورده شده است.

شکل ۴. موقعیت شهرک اندیشه در تقسیمات کشوری

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی افراد پاسخ‌دهنده به سؤالات پرسش‌نامه از قبیل جنسیت و سطح تحصیلات تحت عنوان متغیرهای کیفی از طریق جداول فراوانی و درصد مطالعه شده است. طبق نتایج، ۵۷/۷ درصد از افراد مشارکت‌کننده در این پژوهش (شامل ۲۲۰ نفر) زن و ۴۲/۳ درصد افراد (شامل ۱۶۱ نفر) مرد می‌باشند. همچنین ۲۴/۷ درصد افراد (شامل ۹۴ نفر) دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم، ۴۴/۴ درصد افراد (شامل ۱۶۹ نفر) دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۱۹/۴ درصد افراد (شامل ۷۴ نفر) دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، ۱۰/۲ درصد افراد (شامل ۳۹ نفر) دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و ۱/۳ درصد افراد (شامل ۵ نفر) دارای مدرک تحصیلی دکتری هستند. در این پژوهش روایی همگرا سازه‌های پژوهش، از طریق تحلیل عاملی تأییدی سازه‌ها و بررسی شاخص‌های میانگین واریانس استخراج شده AVE^۲ و ضریب پایایی ترکیبی CR مطالعه شده است.

بررسی جدول ۵ نشان می‌دهد مقدار احتمال فرض صفر بودن بار عاملی تمامی سؤالات پژوهش به جز سؤال "علاقه‌مند به ترکیب محل مسکونی با محل کار (مشاغل خانگی) می‌باشم." از مؤلفه عملکردی کمتر از احتمال خطای نوع اول ۰/۰۵ است. در خصوص این سؤال نیز این مقدار احتمال کمتر از احتمال خطای نوع اول ۰/۱ است. لذا تمامی سؤالات پژوهش در سطح احتمال ۰/۰۵ یا ۰/۱ معنی‌دار می‌باشد. کمترین میزان بار عاملی سؤالات برابر ۰/۳۹۵ است که از حد معیار ۰/۳ بیشتر است.

جدول ۲. آماره تی آزمون معناداری بار عاملی سؤالات در سنجش هر کدام از مؤلفه‌های پژوهش

عنوان مؤلفه	سؤال مربوط به مؤلفه	بار عاملی	خطای معیار	آماره T	مقدار احتمال
کالبدی	طراحی و زیبایی داخلی مسکن برای من اهمیت بسیار دارد.	۰/۴۵۴	۰/۰۷۲	۶/۳۳۳	۰/۰۰۰
	طراحی خارجی مسکن (نما) برای من بسیار مهم است.	۰/۵۳۳	۰/۰۶۲	۸/۶۳۲	۰/۰۰۰
	پیوستگی و خوانایی فضای باز و بسته در خانه برای من مهم است.	۰/۷۱۴	۰/۰۴۱	۱۷/۵۰۴	۰/۰۰۰

۰/۰۰۰	۶/۸۵۷	۰/۰۶۸	۰/۴۶۵	حفظ محریمیت در محیط داخلی خانه برای من بسیار مهم است.
۰/۰۰۰	۱۳/۱۵۸	۰/۰۵۰	۰/۶۵۹	علاقه‌مند به داشتن ورودی شاخص و زیبا در خانه می‌باشم.
۰/۰۰۰	۴/۹۱۶	۰/۰۸۳	۰/۴۰۷	علاقه‌مند به داشتن فضاهای باز (تراس، حیاط‌خوت) در خانه می‌باشم.
۰/۰۰۰	۶/۲۷۵	۰/۰۷۸	۰/۴۸۷	علاقه‌مند به داشتن ورودی‌های جداگانه برای پیاده و سواره در خانه می‌باشم.
۰/۰۰۰	۵/۹۹۲	۰/۰۷۶	۰/۴۵۴	کنترل ورود و خروج افراد (عدم ورود افراد ناشناس) در محوطه مسکن برای من امری بسیار مهم است.
۰/۰۰۰	۵/۱۶۶	۰/۱۳۰	۰/۶۷۱	علاقه‌مند به داشتن فضای سبز در محوطه مسکن می‌باشم.
۰/۰۰۰	۴/۲۳۸	۰/۱۷۶	۰/۷۴۶	نظافت و پاکیزگی اطراف ساختمان برای من اهمیت بسیار دارد.
۰/۰۰۰	۵/۲۳۰	۰/۱۱۵	۰/۶۰۰	علاقه‌مند به برخورداری از روشنایی طبیعی (پنجره) در فضاهای مختلف خانه (اتاق، نشیمن، آشپزخانه) می‌باشم.
۰/۰۳۹	۲/۰۶۹	۰/۳۰۴	۰/۶۲۸	علاقه‌مند به زندگی کردن در محیط مسکونی با تراکم بالا (جمعیت زیاد) می‌باشم.
۰/۰۳۵	۲/۱۱۵	۰/۲۸۹	۰/۶۱۲	زندگی کردن در مسکن با متراژ کم (کوچک) برای من مشکلی ندارد.
۰/۰۱۲	۲/۵۳۱	۰/۲۷۷	۰/۷۰۱	علاقه‌مند به زندگی کردن در مجتمع مسکونی بلندمرتبه می‌باشم.
۰/۰۰۰	۴/۲۱۱	۰/۱۶۶	۰/۶۹۸	داشتن قیمت کم زمین به‌منظور ساخت مسکن برای من بسیار مهم است.
۰/۰۰۰	۶/۱۹۵	۰/۱۳۵	۰/۸۳۴	برخورداری از قیمت مناسب مصالح به‌منظور ساخت مسکن برای من امری بسیار مهم است.
۰/۰۰۰	۱۴/۳۵۴	۰/۰۵۴	۰/۷۷۸	رعایت و حفظ حریم (خصوصی) در محیط مسکونی برای من اهمیت بسیار دارد.
۰/۰۰۰	۸/۱۴۴	۰/۰۸۱	۰/۶۵۷	علاقه‌مند به زندگی کردن در محیطی آرام و دور از شلوغی می‌باشم.
۰/۰۰۱	۳/۴۱۴	۰/۱۱۶	۰/۳۹۵	علاقه‌مند به داشتن فضای جمعی به‌منظور معاشرت با همسایه‌ها و فضای بازی بچه‌ها در محوطه مسکونی می‌باشم.
۰/۰۰۰	۴/۳۴۴	۰/۱۵۴	۰/۶۶۸	برخورداری از پارکینگ برای من دارای اهمیت بسیار است.
۰/۰۰۰	۴/۲۴۴	۰/۱۱۴	۰/۴۸۴	علاقه‌مند به داشتن انبار در محیط مسکونی می‌باشم.
۰/۰۰۰	۶/۷۲۷	۰/۱۰۷	۰/۷۲۳	ابعاد استاندارد فضاهای خانه برای من دارای اهمیت بسیار است.
۰/۰۸۶	۱/۷۱۸	۰/۲۳۸	۰/۴۰۹	علاقه‌مند به ترکیب محل مسکونی با محل کار (مشاغل خانگی) می‌باشم.
۰/۰۲۳	۲/۲۸۳	۰/۲۶۵	۰/۶۰۴	برخورداری از سازه مقاوم و امن در خانه برای من اهمیت بسیار دارد.
۰/۰۰۵	۲/۷۹۷	۰/۲۳۹	۰/۶۷۰	رعایت مسائل فنی و ضوابط مهندسی در مسکن برای من بسیار مهم است.
۰/۰۰۲	۳/۱۰۱	۰/۲۸۰	۰/۸۶۷	استفاده از تجهیزات پیشرفته در مسکن برای من دارای اهمیت بسیار است.

بررسی نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد شاخص AVE برای تمامی سازه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۵ و شاخص CR برای تمامی سازه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۶ و بزرگ‌تر از AVE است. لذا این نتایج وجود روایی همگرا در اندازه‌گیری سازه‌های پژوهش توسط گویه‌های مربوطه را نشان می‌دهد. به‌منظور تحلیل روایی واگرایی سازه‌های پژوهش از شاخص HTMT استفاده شده است.

جدول ۳. محاسبه ضریب پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج‌شده در تحلیل روایی همگرایی برای سازه‌های پژوهش

مؤلفه‌های پژوهش	ضریب پایایی مرکب (CR)	میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE)
اجتماعی	۰/۶۴۹	۰/۵۹۸
اقتصادی	۰/۸۲۵	۰/۵۸۹
ساختاری	۰/۷۶۲	۰/۵۲۲
عملکردی	۰/۶۶۵	۰/۶۴۳
محیطی	۰/۷۱۴	۰/۵۵۶
کالبدی	۰/۷۵۲	۰/۵۸۲

بررسی نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد، شاخص HTMT در مقایسه تمامی سازه‌ها کمتر از ۰/۹ است لذا این نتایج بیانگر وجود روایی واگرا در اندازه‌گیری سازه‌های پژوهش توسط گویه‌های مربوطه می‌باشد. به‌منظور تحلیل پایایی سازه‌های پژوهش، ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی سازه‌های پژوهش به‌صورت زیر محاسبه و ارائه شده است.

جدول ۴. محاسبه شاخص HTMT در تحلیل روایی واگرا برای سازه‌های پژوهش

مؤلفه‌های پژوهش	اجتماعی	اقتصادی	ساختاری	عملکردی	محیطی
اقتصادی	۰/۸۸۶				
ساختاری	۰/۸۹۸	۰/۲۹۱			
عملکردی	۰/۳۹۳	۰/۷۰۶	۰/۰۱۷		
محیطی	۰/۰۵۴	۰/۳۱۴	۰/۶۸۹	۰/۸۶۵	
کالبدی	۰/۹۶۸	۰/۴۶۶	۰/۷۲۴	۰/۷۲۱	۰/۹۱۱

بررسی نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی سازه‌های پژوهش بیشتر از حد قابل قبول ۰/۷ می‌باشد لذا پایایی سازه‌های پژوهش به‌طور مطلوبی قابل قبول می‌باشد. بنابراین، مطابق جدول تمام مؤلفه‌های بررسی شده بر سلامت روانی ساکنان تأثیرگذار هستند که در این میان، مؤلفه کالبدی با مقدار ۰/۸۳۳، دارای نقش مهم‌تری نسبت به سایر مؤلفه‌ها می‌باشد. در بین مؤلفه‌های باقی‌مانده نیز، مؤلفه اقتصادی با مقدار ۰/۷۷۶ سهم تأثیرگذاری بیشتری نسبت به سایر مؤلفه‌ها به خود اختصاص داده است.

جدول ۵. محاسبه ضریب آلفای کرونباخ در تحلیل پایایی سازه‌های پژوهش

مؤلفه‌های پژوهش	ضریب آلفای کرونباخ
اجتماعی	۰/۷۰۸
اقتصادی	۰/۷۷۶
ساختاری	۰/۷۶۶
عملکردی	۰/۷۴۷
محیطی	۰/۷۳۰
کالبدی	۰/۸۳۳

متغیرهای کمی پژوهش شامل مؤلفه‌های کالبدی، محیطی، اقتصادی، اجتماعی، عملکردی و ساختاری با محاسبه میانگین نمرات پاسخ سؤالات مربوط به هرکدام در بازه ۱ تا ۵ مقیاس سازی شده است. بررسی جدول ۹ نشان می‌دهد، میانگین تمامی متغیرهای مورد مطالعه از حد میانی (عدد ۳) بیشتر است که بیانگر مطلوبیت سطح تمامی مؤلفه‌های مورد مطالعه می‌باشد. مقدار احتمال آزمون فرض نرمال بودن توزیع تمامی متغیرهای کمی پژوهش برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد لذا توزیع احتمال تمامی متغیرهای مورد مطالعه غیر نرمال می‌باشد ولی با توجه به حجم بالای مشاهدات (عدد ۳۸۱)، می‌توان توزیع تقریبی متغیرهای مورد مطالعه را نرمال فرض کرد.

جدول ۶. محاسبه شاخص‌های آماری و بررسی نرمال بودن توزیع احتمال متغیرهای مورد مطالعه

عنوان مؤلفه مورد مطالعه	کالبدی	محیطی	اقتصادی	اجتماعی	عملکردی	ساختاری
عنوان شاخص‌های آماری						
حجم مشاهدات	۳۸۱	۳۸۱	۳۸۱	۳۸۱	۳۸۱	۳۸۱
میانگین	۴/۴۵۶	۴/۴۹۵	۴/۰۳۱	۴/۲۶۹	۴/۲۷۰	۴/۴۱۱
میانه	۴/۵۰۰	۴/۶۶۷	۴/۲۰۰	۴/۳۳۳	۴/۲۵۰	۴/۳۳۳
مد	۴/۵۰۰	۴/۶۶۷	۴/۶۰۰	۴/۳۳۳	۴/۵۰۰	۴/۳۳۳
انحراف معیار	۰/۳۲۹	۰/۴۰۲	۰/۶۹۸	۰/۴۵۰	۰/۴۱۷	۰/۴۶۸
ضریب چولگی	-۰/۴۷۰	-۰/۴۸۹	-۰/۸۹۴	-۰/۵۱۸	-۰/۴۰۱	-۰/۵۵۸
ضریب کشیدگی	-۰/۰۸۱	-۰/۲۹۶	-۰/۰۳۳	۰/۹۷۳	۰/۰۱۶	۰/۰۹۸
کمترین مقدار	۳/۳۷۵	۳/۰۰۰	۱/۸۰۰	۲/۰۰۰	۳/۰۰۰	۲/۶۶۷

بیشترین مقدار	۵/۰۰۰	۵/۰۰۰	۵/۰۰۰	۵/۰۰۰	۵/۰۰۰	۵/۰۰۰
آماره کولموگروف-اسمیرنوف	۰/۱۳۱	۰/۱۹۵	۰/۱۷۰	۰/۱۶۵	۰/۱۶۹	۰/۱۵۳
مقدار احتمال نرمال بودن توزیع	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

در راستای پاسخ به سؤال تحقیق در رابطه با بررسی مؤلفه‌های طراحی مسکن قشر کم‌درآمد با هدف ارتقا سلامت روانی ساکنان، با استفاده از روش تحقیق در مقاله ترکیبی و توصیفی-تحلیلی حاضر، به‌منظور گردآوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای-اسنادی و همچنین روش میدانی به‌صورت پرسش‌نامه و انجام مصاحبه از ساکنان شهرک اندیشه شهر تبریز استفاده شده است و با توجه به یافته در جدول ۵ نشان می‌دهد سؤالات مربوط به هرکدام از مؤلفه‌های شش گانه پژوهش ماهیتی در راستای ارتقاء سلامت روانی ساکنان را دارند. لذا تمامی مؤلفه‌های کالبدی، محیطی، اقتصادی، اجتماعی، عملکردی و ساختاری در این مسیر قرار دارند. به‌منظور تحلیل دقیق‌تر و پاسخ به سؤال تحقیق، مؤلفه‌هایی که به‌طور معنی‌دار دارای میانگین بیشتر از حد میانی یعنی عدد ۳ می‌باشند به‌عنوان مؤلفه‌های طراحی مسکن قشر کم‌درآمد با هدف ارتقاء سلامت روانی ساکنان در نظر گرفته شده است. با توجه به اینکه توزیع تقریبی متغیرهای مورد مطالعه نرمال است لذا این فرض با استفاده از آزمون T یک‌طرفه انجام شده است.

جدول ۷. محاسبه شاخص‌های آماری و بررسی نرمال بودن توزیع احتمال متغیرهای مورد مطالعه

عنوان شاخص‌های آماری	عنوان مؤلفه مورد مطالعه	کالبدی	محیطی	اقتصادی	اجتماعی	عملکردی	ساختاری
میانگین	۴/۴۵۶	۴/۴۹۵	۴/۰۳۱	۴/۲۶۹	۴/۲۷۰	۴/۴۱۱	
انحراف معیار	۰/۳۲۹	۰/۴۰۲	۰/۶۹۸	۰/۴۵۰	۰/۴۱۷	۰/۴۶۸	
آماره T	۳۹/۲۵	۳۱/۱۷	۲۲/۳۷	۳۲/۲۰	۲۸/۵۸	۲۴/۳۶	
مقدار احتمال فرض کوچک بودن میانگین از عدد ۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	

مقدار احتمال فرض کوچک بودن میانگین از عدد ۳ یا حد میانی تعریف شده برای تمامی متغیرها برابر با ۰/۰۰۰ است. لذا این فرض قویاً رد می‌شود و فرض بزرگ بودن میانگین از عدد ۳ رد نمی‌شود. لذا به‌طور معنی‌دار می‌توان میانگین تمامی متغیرها را از عدد ۳ بیشتر فرض کرد. لذا طبق توضیحات داده شده به‌طور معنی‌دار تمامی مؤلفه‌های کالبدی، محیطی، اقتصادی، اجتماعی، عملکردی و ساختاری طراحی مسکن قشر کم‌درآمد موجب ارتقاء سلامت روانی ساکنان می‌گردد.

بحث

ارتقا سلامت روانی ساکنان، هدفی فراتر از نرم‌افزار یا مجموعه‌ای از فرایندها است و باید به‌عنوان یک فرهنگ در برنامه‌های مسکن قشر کم‌درآمد جاری شود. بدین منظور پژوهش حاضر با هدف اکتشاف و تبیین مؤلفه‌های طراحی مسکن قشر کم‌درآمد با تأکید بر ارتقا سلامت روانی ساکنین نگارش شده است؛ به‌منظور دستیابی به هدف مطرح شده این پژوهش با بهره‌گیری روش پس‌کاوی بر اساس مدل استخراجی می‌باشد که در محدوده هدف مطالعه صورت گرفته است و در نهایت مؤلفه‌های مسکن قشر کم‌درآمد مبتنی بر ارتقا سلامت روانی ساکنین اکتشاف و تبیین شدند که شامل مؤلفه‌های کالبدی، محیطی، اقتصادی، اجتماعی، عملکردی و ساختاری می‌باشند. به‌منظور شکل‌دهی فضاهای مسکن قشر کم‌درآمد مبتنی بر ارتقا سلامت روانی ساکنان، بهره‌گیری از مؤلفه‌های ذکر شده می‌تواند نقشی مهم را ایفا نماید. در این راستا پژوهش حاضر مؤلفه کالبدی شامل طراحی داخلی و خارجی، تنوع در نما، بافت و رنگ، پیوستگی فضای باز و بسته، ورودی شاخص، طبیعت فضای سبز، سازه، سایه‌اندازی، پارکینگ، فضای جمعی و بازی، ابعاد فضا، سلسله‌مراتب، ورودی پیاده و همچنین

مؤلفه اجتماعی را به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار معرفی می‌نماید که می‌تواند دربرگیرنده مواردی نظیر طراحی فضاهای جمعی برای ایجاد روابط با همسایگان و شبکه‌های اجتماعی محلی، حفظ حریم، کنترل شلوغی باشد و بتواند سلامت روانی و آسایش افراد را تأمین نماید و به‌منظور دستیابی به این هدف قدمی مهم باشد، این یافته تأییدکننده برخی از نتایج پژوهش میرغلامی و همکاران، (۱۳۹۶)، هو همکاران^۱ (۲۰۱۷) و آجیلیان ممتاز و همکاران (۱۳۹۶) می‌باشد که مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی را در فضاهای معماری در راستای دستیابی به ارتقا سلامت روانی ساکنان مؤثر می‌دانند، همچنین مؤلفه اقتصادی مطابق پژوهش (رضایی و همکاران، ۱۳۹۹) و (وی و همکاران^۲، ۲۰۲۱) به‌عنوان عامل مهم در دستیابی به رضایت‌مندی و سلامت روانی ساکنان معرفی می‌گردند که در این راستا مؤلفه اقتصادی می‌تواند با انبوه‌سازی، بلندمرتبه‌سازی، کوچک‌سازی، زمین ارزان، مصالح ارزان تأمین گردد. علاوه بر این در پژوهش حاضر مؤلفه محیطی یکی از مؤلفه‌های مؤثر بر ارتقا سلامت روانی ساکنان معرفی می‌گردد که این یافته نتایج پژوهش‌های شائو و همکاران^۳ (۲۰۱۸)، لی و لیو^۴ (۲۰۱۸)، میرزامحمدی و همکاران (۱۳۹۹) را تأیید می‌نماید، در محیط مسکن قشر کم‌درآمد تأمین مؤلفه محیطی می‌تواند به‌واسطه کنترل ورود و خروج، تأمین روشنایی، سبزی‌نگی و عناصر طبیعی، نظافت و پاکیزگی اطراف ساختمان، وضعیت نور و تهویه هوا در واحدها، دسترسی به مراکز خدماتی، تفریحی، بهداشتی، آموزشی، حمل‌ونقل عمومی و مراکز خرید تأمین گردد.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی مؤلفه‌های کالبدی مؤثر بر سلامت روانی ساکنان مسکن قشر کم‌درآمد انجام شده است. گسترش مسکن غیراستاندارد و ناسالم در برخی مناطق شهر تبریز، به دنبال افزایش مشکلات روانی، موجب انجام این پژوهش شده است. تجزیه و تحلیل آماری داده‌های جمع‌آوری شده در دو حوزه استنباطی و توصیفی می‌باشد. نتیجه پژوهش حاکی از آن است که ارتقا سلامت روانی ساکنین در مسکن قشر کم‌درآمد منوط به مجموع ابعاد یاد شده اعم از کالبدی، محیطی، اقتصادی، اجتماعی، عملکردی و ساختاری می‌باشد. این ابعاد به‌عنوان عوامل کلیدی، دارای نقش اساسی در بر برنامه‌ریزی و طراحی مسکن قشر کم‌درآمد ایفا می‌کنند، لذا از طریق دخالت دادن ابعاد استخراجی در برنامه‌ریزی‌ها و طراحی مسکن قشر کم‌درآمد، شاهد روندی مثبت و مؤثر در سلامت روانی ساکنین بخصوص در مسکن اقشار آسیب‌پذیر خواهیم بود. بنابراین امید است که دست‌اندرکاران مربوطه با قرار دادن بیش‌ازپیش به اهمیت ابعاد مؤثر و گسترش این مؤلفه‌ها در اولویت برنامه‌های خود قرار دهند تا بدین‌وسیله گامی در راستای ارتقا سلامت روان قشر آسیب‌پذیر برداشته باشند. بر این اساس می‌توان به رعایت اصولی در برنامه‌ریزی و تأمین مسکن قشر کم‌درآمد اشاره کرد.

پیشنهادها

محیطی:

+ طراحی فضاهای سبز در سطح عمومی و خصوصی در طراحی مسکن از طریق انتخاب و کاشت گیاهان مناسب هر اقلیم و تأمین نور
+ در نظر گرفتن ابعاد زیست‌محیطی مسکن اعم از سیستم مناسب دفع فاضلاب و زباله

1. Ho
2. Wei
3. Sha
4. Li & Liu

عملکردی:

+ بازبینی در مکان‌یابی زمین محل احداث مسکن قشر کم‌درآمد در جهت تسهیل دسترسی به خدمات عمومی شهری نظیر خدمات تاکسی‌رانی و اتوبوس‌رانی

+ احداث کیوسک‌های نگرهبانی در مجتمع‌های پرتراکم به منظور کنترل رفت‌وآمد و تأمین امنیت بیشتر

+ طراحی پلان انعطاف‌پذیر و فرم عملکردی مجموعه مسکونی

اجتماعی:

+ استفاده از سیستم پرسشنامه از ساکنان، در جهت دریافت پیشنهاد‌های ارزشمند شهروندان به منظور بهبود و ارتقای سلامت روانی ساکنان، استفاده شود.

+ توجه به تفاوت ویژگی‌های فردی در سطوح مختلف شهری تا سطح مسکن، طراحی فضاهایی منعطف به منظور تعاملات اجتماعی ساکنان همراه با فضای سبز برای استفاده طیف‌های مختلف جنسیتی، سنی، شغلی، درآمدی و...

کالبدی:

+ کنترل و هدایت نور طبیعی به درون فضاهای باز و بسته طراحی‌شده، رعایت حداکثر عمق نور خورشید به عرصه‌های مختلف خانه، استفاده از پنجره‌های وسیع در ضلع جنوبی و شمالی و قرار دادن حداقل بازشوها در اضلاع شرقی و غربی

+ طراحی فضای باز (تراس، حیاط‌خلوت و... برای کلیه واحدهای مسکونی) همراه با فضاهای سبز از طریق هدایت نور خورشید به منظور رشد گیاهان

+ در نظر گرفتن امکانات ورزشی به منظور استفاده ساکنان نظیر طراحی مسیر سلامت یا دوچرخه‌سواری در اطراف سایت + رعایت هم‌جواری‌ها و محرمیت دید (رعایت اصل محرمیت و حفظ قلمرو خصوصی، از طریق عدم مشرف بودن پنجره‌های واحدها به یکدیگر، طراحی فیلتر ورودی (هشتی) و عدم دیدمستقیم به داخل خانه از فضای بیرون) اقتصادی:

+ توجه به معیار مسکن اقشار کم‌درآمد و ایجاد مسکن مناسب با در نظر گرفتن هزینه مناسب، (استفاده از مصالح مرغوب و ارزان و مناسب هر اقلیم) (انتخاب زمین ارزان و درعین حال برخوردار از امکانات عمومی شهری) (طراحی فرم و سازه ساختمان با امکان احداث با حداقل سرمایه) ساختاری:

+ بهره‌گیری از فرم پایدار در طراحی، رعایت ضوابط و اصول فنی، استفاده از مصالح مرغوب

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان

در پژوهش نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

- آجیلیان ممتاز، شیوا؛ رفیعیان، مجتبی و آقاصغری، عارف. (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی سکونتی از پروژه‌های مسکن اقصا کمدرآمد (موردپژوهی): مسکن مهر قرقی (شهرک مهرگان). *معماری و شهرسازی ایران (IAU)*، ۸ (۱)، ۲۴۷-۲۵۷. <https://doi.org/10.30475/isau.2018.62060>
- آزاده، سیدرضا؛ محمدی سیداحمدیانی، جمال و نشاط دوست، حمیدطاهر. (۱۳۹۹). بررسی ارتباط بین شاخص‌های کمی مسکن و سلامت روانی شهروندان مطالعه موردی: محله مرداوچ- اصفهان. *جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۴ (۷۲)، ۱-۳۳. doi: 10.22034/gp.2020.10777
- امامقلی، عقیل. (۱۳۹۳). تأثیر معماری بر سلامت، ایده‌ای برای معماری درمانی. *فصلنامه علوم رفتاری*، ۶ (۲۰)، ۲۳-۳۸.
- ایران نژاد، محمدجواد. (۱۳۹۶). مطالعه مسکن برای گروه‌های کم‌درآمد شهری با تأکید بر پایداری اجتماعی، نمونه موردی شهر ایلام. *مدیریت شهری*، ۴۹ (۴)، ۶۷-۷۶.
- ابراهیمی بوزانی؛ مهدی و فدایی جزی، فهیمه (۱۳۹۹) تحلیلی بر کیفیت زندگی در محلات شهری (مورد مطالعه: مسکن مهر شاهین‌شهر). *فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۵ (۳)، ۱۴۵-۱۵۴. [Dor:20.1001.1.26455471.1399.7.4.8.1.154-145](https://doi.org/10.1001.1.26455471.1399.7.4.8.1.154-145)
- پورمحمدی، محمدرضا و کریمی، رضا. (۱۴۰۲). تدوین مدل مفهومی کیفیت زندگی در شهرها با تأکید بر شاخص‌های مسکن مطالعه موردی: مناطق پنج‌گانه شهر ارومیه، *فصلنامه اطلاعات جغرافیایی*، ۳۲ (۱۲۶)، ۷۵-۹۲. <https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.562689.2909>
- جافری، رحیم؛ موسوی، میر نجف و مصیب زاده، علی. (۱۴۰۱). روش تلفیقی برای تدوین و انتخاب راهبردهای توسعه مسکن گروه‌های کم‌درآمد (مطالعه موردی: مسکن مهر رضا). *فصلنامه علمی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۷ (۲)، ۳۱۹-۳۳۰. [Dor:20.1001.1.25385968.1401.17.2.5.7](https://doi.org/10.1001.1.25385968.1401.17.2.5.7)
- جوزایی بازکیایی، سارا. (۱۳۹۹). *طراحی مجتمع مسکونی با تأکید بر اصول مسکن اجتماعی و با رویکرد ارتقا سلامت روان ساکنین*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه گیلان، ایران.
- حبیبی، داود و مرزبان، میثم. (۱۳۹۷). *ارزیابی میزان رضایت‌مندی ساکنان مجتمع‌های مسکونی*. نمونه مورد مطالعه: مجتمع مسکونی محله پانصد دستگاه شهر دوگنبدان (گچساران). شبک، ۶۸-۵۷.
- رضایی، حجت؛ باقری، علی؛ محمودی‌نیا، محبوبه. (۱۴۰۰). تبیین اثرات فناوری اطلاعات و ارتباطات بر بهبود کیفی مسکن شهری و کیفیت زندگی شهروندان (مطالعه موردی: محله کوچه بیوک شهر یزد). *برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۶ (۱)، ۱۴۸-۱۳۵. <https://doi.org/10.30473/psp.2021.52656.2298>
- رستمی، محسن، و مظاهریان، حامد. (۱۴۰۰). تبیین علل کاهش کیفیت کالبدی سکونت در سیاست‌گذاری تأمین مسکن امروز ایران از دخالت دولت‌ها تا الگوهای رهاشده. *کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی*، ۹ (۱)، ۱۷۳-۲۰۱. [Dor:20.1001.1.25385968.1400.9.1.9.1.1](https://doi.org/10.1001.1.25385968.1400.9.1.9.1.1)
- رضایی، رضا و نعمتی مهر، مرجان. (۱۳۹۹). برنامه‌ریزی فضایی ارتقای کیفیت محیط مسکونی مبتنی بر نتایج ارزیابی رضایت‌مندی ساکنان موردپژوهش: مسکن مهرشهر جدید پردیس. *مجله صفه*، ۷۹-۹۶. [Doi: 10.52547/sofeh.31.3.79](https://doi.org/10.52547/sofeh.31.3.79)
- زنگانه، احمد؛ پریزادی، طاهر و مسکنی، شراره. (۱۴۰۰). ارزیابی میزان رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت محیط شهری (مطالعه موردی: مسکن مهرشهر رشت). *مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی*، ۲ (۳)، ۳۱-۵۲. [Doi:10.22124/gscj.2021.20734.1114](https://doi.org/10.22124/gscj.2021.20734.1114)
- زیاری، کرامت‌الله؛ پرهیز، فریاد و اشتری، حسن. (۱۳۸۹). ارزیابی مسکن گروه‌های درآمدی و ارائه برنامه تأمین مسکن اقصا کمدرآمد (نمونه موردی: استان لرستان). *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۷ (۷)، ۱-۲۱.

- شاکری، عباس و باقرپور اسکویی، الناز. (۱۴۰۲) تحلیلی بر وضعیت رشد قیمت زمین و مسکن و ارتباط آن با برخی متغیرهای اقتصاد کلان ایران. *پژوهشنامه اقتصادی*، ۲۲(۸۷)۷-۳۸. <https://doi.org/10.22054/joer.2023.74291.1139>
- صادق‌لو، طاهره؛ احمدی، سودابه و محمودی، حمیده. (۱۳۹۸). تحلیل و بررسی اثرات کیفیت مسکن بر سلامت (جسم و روان) روستاییان (مطالعه موردی: روستاهای شان‌دیز شهرستان بینالود). *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی*، ۸(۳)، ۶۰-۷۹. <http://dx.doi.org/10.22067/jrmp.v5i4.75497>
- صفایی پور، مسعود و فدائی جزی، فهیمه. (۱۴۰۱). آینده‌پژوهی نظام تأمین مسکن در کلان‌شهرهای ایران مورد مطالعه کلان‌شهر اهواز. *جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، ۳۴(۱)، ۱۴۰-۱۱۷. [doi:10.22108/gep.2022.134535.1537](https://doi.org/10.22108/gep.2022.134535.1537)
- ضرب‌غام فرد، مسلم. (۱۳۹۶). *ارزیابی سیاست‌های مسکن (بعد از انقلاب) از منظر تأمین نیاز گروه‌های هدف: تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- طاهری، ثریا. (۱۳۹۶). *طراحی مسکن شهری میان مرتبه با تأکید بر سلامت روان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد.
- علیزاده، شیوا و جعفری زاده، رسول. (۱۴۰۱). تحلیل و بررسی سیاست‌های مسکن شهری بعد از انقلاب اسلامی با تأکید بر بخش خصوصی. *فصلنامه چشم‌انداز شهرهای آینده*، ۳(۲)، ۱-۱۸.
- فرامرزی فرد، نگار و نیرومند، محمد. (۱۴۰۰). طرح‌ریزی برای یک محیط مسکونی سالم‌تر. *فصلنامه معماری سبز*، ۷(۴)، ۳۵-۴۴.
- کیوانی، مژده و کسمایی، حدیثه. (۱۴۰۰). بررسی تأثیرات فضای سبز در طراحی داخلی فضاهای مسکونی بر سلامت روان و حس تعلق کاربران. *فصلنامه علمی تخصصی معماری سبز*، ۷(۱)، ۶۵-۷۴.
- میرزاحمدی، احمد؛ باقرزاده کثیری، شهره و زینالی عظیم، علی. (۱۳۹۹). تحلیل طراحی و معماری مجتمع مسکونی پایدار با تأکید بر روانشناسی محیطی از بعد حس تعلق به‌همکان مطالعه موردی: برج‌های آسمان تبریز. *دو فصلنامه اندیشه معماری*، ۴(۷)، ۱۰۵-۱۱۹.
- میرغلامی، مرتضی؛ قره بگلو، مینا و نوزمانی، نوشین. (۱۳۹۶). ارزیابی تأثیر ابعاد اجتماعی و کالبدی محیط محله بر سلامت روانی و حس سلامتی ساکنین (مورد پژوهی محله رشیدیه تبریز). *هنرهای زیبا: معماری و شهرسازی*، ۲(۷)، ۶۳-۷۴. [Doi:10.22059/jfaup.2017.232419.671695](https://doi.org/10.22059/jfaup.2017.232419.671695)
- معمری، ابراهیم؛ میرکتولی، جعفر و بزی، خدارحم. (۱۳۹۸). ارزیابی و پایش سیاست‌های تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد شهری از منظر شاخص‌های پایداری مسکن (مطالعه موردی مهر گرگان). *پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری*، ۷(۴)، ۷۲۳-۷۴۱. [Doi:10.22059/jurbangeo.2019.265122.969](https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2019.265122.969)
- معین (۱۳۸۰). *فرهنگ فارسی معین*. انتشارات زرین. تهران.
- ملکوتی‌نیا، محمد؛ سلطانی، علیرضا و عزت پناه، بختیار. (۱۳۹۸). بررسی و ارزیابی سیاست‌های مسکن گروه‌های کم‌درآمد شهری (نمونه موردی: تبریز). *فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۲(۱)، ۱۵۲-۱۶۷. [doi:10.1001.1.66972251.1398.12.1.8.6.167-152](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1398.12.1.8.6.167-152)
- مودودی، محمدی و مهدی، زهرا. (۱۳۹۹). تبیین کیفیت زندگی ساکنان مسکن مهر (مطالعه موردی: شهر قاین). *مجله شهر پایدار*، ۳(۲)، ۴۵-۳۱. [doi:10.22034/jsc.2020.195619.1074.31-45](https://doi.org/10.22034/jsc.2020.195619.1074.31-45)
- وصالی، آرام و اسماعیلی، رسولی. (۱۳۹۵). عوامل اجتماعی تعیین‌کننده سلامت جسمانی در کارکنان شهرداری تبریز. *مجله برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی*، ۸(۲۹)، ۱۱۹-۱۵۶. <https://doi.org/10.22054/qjsd.2017.7887.156-119>

References

- Adeoye, D. O. (2016). Challenges of urban housing quality: Insights and experiences of akure, Nigeria. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 216, 260-268. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.12.036>
- Ajiliyan Momtaz, S., Rafieiyan, M., & Aghasafari, A. (2017). Factors Affecting Satisfaction in Low Income Residential Housing Projects. *Journal of Iranian Architecture & Urbanism (JIAU)*, 8(1), 247-257. <https://doi.org/10.30475/isau.2018.62060>. [In persian]

- Al-Hamoud, M., & Is-haqat, H., (2019). Exploring the Appropriateness of the Royal Initiative for Housing for the low-income group in Jordan. *IOP conference series: Materials Science and Engineering, No.471*. DOI:10.1088/1757-899X/471/7/072001
- Alizadeh, Sh., & Jafarizadeh, R. (2022), Analysis and review of urban housing policies after the Islamic revolution with an emphasis on the private sector. *Future Cities Vision Quarterly, 3*(2), 1-18. <http://jvfc.ir/article-1-145-fa.html>. [In Persian]
- Arku Ziana, A., & Li, B., (2018) Residents post-occupancy Evaluation of asocial Housing in Liberia. *Journal of building constructions and planning research, 6*(6), 1-22. DOI:10.4236/jbcpr.2018.61001
- Azadeh, S. R., Mohammadi, J., & Neshat Dost, H. T. (2020). Investigation of the relationship between quantitative indicators of housing and the citizens' mental health Case study: Mardavij neighborhood- Isfahan. *Journal of Geography and Planning, 24*(72), 1-33. DOI:10.22034/gp.2020.10777. [In persian]
- Behrad, A., Akbari, P., & Ahmadi, M. (2019). Determination and Evaluation of Quality Components of Mehr Housing in Terms of Physical Indicators of Housing Using TOPSIS-AHP Method (Case study: Kerman). *Physical Social Planning, 6*(1), 25-38. <https://doi.org/10.30473/psp.2019.5829> [In Persian]
- Bissett, J. (2023). *It's Not Where You Live, It's How You Live: Class and Gender Struggles in a Dublin Estate*. Bristol: Policy Press.
- Borrell, C., Novoa, A.M., & Perez, K. (2023). *Housing Conditions, Health and Health Inequalities*. Front Environ Health.1 DOI:10.3389/fenvh.2022.1080846
- Byrne, M., & McArdle, R. (2022). Secure occupancy, power and the landlord-tenant relation: a qualitative exploration of the Irish private rental sector. *Hous Stud, 37*(1), 124-142. DOI:10.1080/02673037.2020.1803801
- Chang, R. (2020) Housing affordability on physical and mental health: Household survey in a population with the worlds greatest housing affordability stress. *Journal of Epidemiology & community health, 74* (2),164. <https://doi.org/10.1136/jech-2019-212286>
- Cooper, A. (2007) Mental ill-health in adults with intellectual disabilities: Prevalence and associated factors. *British Journal of Psychiatry, 190*, 27-35.
- Ebrahimi boozani, M., & Fadaei jazi, F. (2021). Life quality analysis in urban neighborhoods (Case study: Shahinshahr Mehr Housing). *Physical Social Planning, 7*(4), 135-153. DOI: 20.1001.1.26455471.1399.7.4.8.1
- Emamgholi, A. (2014). Architecture's Impact On Health: An Idea For "Therapeutic Architecture". *Journal Of Behavioral Sciences, 6* (20), 23-37. [In Persian]
- Farmarzi Fard, N., & Niromand, M. (2021). Planning for a healthier residential environment. *Green Architecture Quarterly, 7*(4), 35-44. [In Persian]
- Ghasemi, M. (2017) Future research of quantitative and qualitative housing variables in Isfahan metropolis. *International Conference on Sustainable Development and Urban Development, Qom*. [In Persian]
- Guoxu, W., He, Z., Sheng, H., Jing, Ch., & Luwen, Sh. (2021), Impact of house price growth on mental health: Evidence from China, *SSM - Population Health, 13*. doi:10.1016/j.ssmph.2020.100696
- Habibi, D., & Marzban, M. (2017). Evaluation of the level of satisfaction of residents of residential complexes. *Study sample: residential complex of of Dogonbadan city (Gachsaran). Shabak, 57-68*
- Hearne, R. (2020). *Housing Shock: The Irish Housing Crisis and How to Solve It*. Bristol: Policy Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv12fw6v6>. [In Persian]
- Hinds, A., DeVerteuil, G., & Lix, L. (2005). Schizophrenia and the residential mobility of individuals with severe mental illness. *Epidemiology, 161*(11), S49-S49. DOI: 10.1007/s10488-006-0035-5
- Ho, H. C., Lau, K. K. L., Yu, R., Wang, D., Woo, J., Kwok, T. C. Y., & Ng, E. (2017). Spatial variability of geriatric depression risk in a high-density city: a data-driven socio-environmental vulnerability mapping approach. *International journal of environmental research and public health, 14* (9), 994

- Ince, S. C., & Gunusen, N.P. (2018). The views and habits of the individuals with mental illness about physical activity and nutrition. *Perspective in Psychiatric Care*, 54(4), 586-595. DOI: 10.1111/ppc.12289
- Irannejad, M. J. (2018). The study of housing for small urban groups with emphasis on social sustainability (the city's case of Ilam). *Urban Management*, 16(49), 67-76. [In persian]
- Iseselo, M. K., Kajula, L., & Yahaya-Malima, K.I. (2016). The psychosocial problems families caring for relatives with mental illness and their coping strategies: A qualitative urban based in dar Es salaam, Tanzania. *BMC Psychiatry*, 16. DOI:10.1186/s12888-016-0857-y
- Jafri, R., Mousavi, M., & Mosaiebzadeh, A. (2022). Compilation Method for Choosing Housing Development Strategies in Low-income Groups (Case Study: Mehr Shahreza Housing). *Journal Of The Studies of Human Settlements Planning (Journal of Geographical Landscape)*, 17(2 (59)), 319-330. 20.1001.1.25385968.1401.17.2.5.7. [In Persian]
- Jozaei Bazkiai, S. (2019). *Designing a residential complex with an emphasis on the principles of social housing and with the approach of improving the mental health of residents*. Master thesis of Gilan University, Iran. [In Persian]
- Keiwani, M., & Kasmai, H. (2020). Investigating the effects of green spaces in the interior design of residential spaces on the mental health and sense of belonging of users. *Scientific Quarterly Journal of Green Architecture*, 7(1), 65-74.
- Kim, J., Woo, A., & Cho, G.-H. (2020). Is shared housing a viable economic and social housing option for young adults? Willingness to pay for shared housing in Seoul. *Cities*, 102, 102732. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102732>
- Kulakiewicz, A., & Wendy, W. (2022) *Housing and health: a reading list*. Commons Library Research Briefing, 17 October 2022
- Kuttner, K. N., & Shim, I. (2019). Can non-interest rate policies stabilize housing markets? Evidence from a panel of 57 economies. *Journal of Financial Stability*, 26, 31-44. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2016.07.014>
- Li, J., & Liu, Z. (2018). Housing stress and mental health of migrant populations in urban China. *Cities*, (81), 172-179.
- Malkutinia, M., Soltani, A., & Ezzatpanah, B. (2018). Survey and evaluation of housing policies for low-income urban groups (case example: Tabriz). *Scientific-research quarterly of new attitudes in human geography*, 12(1), 152-167. Dor:20.1001.1.66972251.1398.12.1.8.6 [In Persian]
- Manzo, LKC., & Grove, H. (2024) Inadequate Social Housing and Health: The Case of Oliver Bond House, The Liberties, Dublin [version 2; peer review: 4 approved] *Open Research Europ*, 3:211 <https://doi.org/10.12688/openreseurope.16767.2>
- Manzo, LKC. (2022). *Women and the Right to Adequate Social Housing*. The Horizon Results Platform. European Commission.
- Masoudirad, M., Ebrahimzadeh, I., & rafieian, M. (2017). Assessment of Mehr Housing Policy According to Sustainability Indicators Case study: Khorramabad City. *Geography and Environmental Planning*, 28(2), 1-20. doi:10.22108/gep.2017.98119.0 [In persian]
- McClure, K. (2019). What should be the future of the Low-Income Housing Tax Credit program?. *Housing Policy Debate*, 29 (1), 65-81. <https://doi.org/10.1080/10511482.2018.146952>.
- Mirgholami, M., Gharehbaglou, M., & nowzamani, N. (2017). The Assessment of Social and Physical Dimensions of Neighborhood Environment on Residents' Mental Health and Wellbeing case study: Roshdiyeh Neighborhood of Tabriz. *Journal of Fine Arts: Architecture & Urban Planning*, 22(2), 63-74. Doi: 10.22059/jfaup.2017.232419.671695 [In persian]
- Mirzamohammadi, A., Bagherzadeh Kasiri, S., & Zeynaly Azim, A. (2020). Design and Architecture Analysis of Sustainable Residential Complex with Emphasis on Environmental Psychology from the Sensibility of Place (Case Study: Tabriz Aseman Towers). *Journal of Architectural Thought*, 4(8), 105-119. Doi: 10.30479/at.2020.11262.1278. [In persian]
- Moammeri, E., Miralikatouli, J., & Bazzi, K. (2019). Evaluating and Monitoring Housing Supply Policies for Urban Livelihoods Groups in terms of Housing Stability Indicators (Case Study: Mehrghane Housing). *Geographical Urban Planning Research (GUPR)*, 7(4), 723-741. Doi: 10.22059/jurbangeo.2019.265122.969 [In persian]

- Mododi Arkhudi, M., & Mohammadi, Z. (2020). Explaining the Mehr Housing Residents' Quality of Life Case Study: Qaen City. *Journal of Sustainable city*, 3(2), 31-45. doi: 10.22034/jsc.2020.195619.1074. [In persian]
- Mohamadzadeh, P., Panahi, H., & Aleemran, S. A. (2016). The Relationship between Land Prices and Housing Prices in Iran. *Journal of Applied Theories of Economics*, 3(1), 89-114. [In persian]
- Pawson, H., Milligan, V., & Yates, J. (2020). Financing and governing affordable rental housing. *Housing Policy in Australia: A Case for System Reform*, 259-298. https://doi.org/10.1007/978-981-15-0780-9_8
- Pourmohammadi, M. R., & Karimi, R. (2023). Developing a Conceptual Model of the Quality of Life in Cities with Emphasis on Housing Indicators - Case Study: 5 Regions of Urmia City. *Quarterly of Geographical Data (SEPEHR)*, 32(126), 75-92. <https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.562689.2909> [In persian]
- Power, E.R. (2019): Assembling the Capacity to Care: Caring-with Precarious Housing. *T I Brit Geogr*, 44(4), 763-777. DOI:10.1111/tran.12306
- Rafieeyan, M., Masoudi Rad, M., Rezaiee, M., & Masoudi Rad, M. (2014). The Evaluation of Inhabitants' Satisfaction About The Residential Quality of The Mehr Housing, Case Study: Zahedan City. *Geography And Territorial Spatial Arrangement*, 4 (12), 135-150 <http://dorl.net/dor/20.1001.1.23225602.1396.6.22.5.4>
- Rezaei Khaboushan, R., & Nemati Mehr, M. A. (2021). Spatial Planning to Improve the Quality of the Housing Environment based on an Assessment of Residents' Satisfaction; Case Study Hesa Mehr Housing, Pardis New Town. *Soffeh*, 31(3), 79-9. Doi: 10.52547/sofeh.31.3.79 [In persian]
- Rezaei, H., bagheri kashkouli, A., & mahmoudi, M. (2021). Explaining the Effects of ITC on Improving the Quality of Urban Housing and Citizens' Lives (Case Study: Koche Biuck Neighborhood of Yazd City). *Physical Social Planning*, 8(1), 135-148. <https://doi.org/10.30473/psp.2021.52656.2298>. [In persian]
- Riazi, M., & Emami, A. (2018). Residential satisfaction in affordable housing: A mixed method study. *Cities*, (82) 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.04.013>
- Rostami, M., & mazaherian, H. (2021). Clarifying the causes of decrease in physical quality of housing in policy in iran today" From government involvement to abandoned patterns" 22 district of Tehran as a sample. *The Journal of Geographical Research on Desert Areas*, 9(1), 173-201. Doi 20.1001.1.2345332.1400.9.1.9.1 [In persian]
- Russell, H., Privalko, I., & McGinnity, F. (2021). Monitoring Adequate Housing in Ireland. *Economic and Social Research Institute*. <https://doi.org/10.26504/bkmnext413>
- Sadeghloo, T., Ahmadi, S., & Mahmoudi, H. (2019). Analysis Of The Effects Of Housing Quality On Health (Physical And Mental) Of Villagers (Case Study: Villages of Shandiz District In Binaloud County). *Journal of Research And Rural Planning*, 8(3)26, 59-80. <http://Dx.Doi.Org/10.22067/Jrrp.V5i4.75497> [In Persian]
- Safaepour, M., & Fadaei Jazi, F. (2023). Future Research of the Housing Supply System in Iran's Metropolises: A Case Study of Ahvaz Metropolis. *Geography and Environmental Planning*, 34(1), 117-140. [10.22108/gep.2022.134535.1537](https://doi.org/10.22108/gep.2022.134535.1537) [In persian]
- Saffari Nia, M. (2011). Influence of Residential Environments On Mental Health, Happiness And Personal Well-Being Of Young Girls. *Social Psychology Research*, 1(1), 60-73. [In persian]
- Saghaie, M., Mozeni, A., & Sanaeirad, A. (2020). Evaluation of social housing and the effective factors in housing provision for low income classes (a case study: Eslamshahr). *Geography*, 17(63), 179-195. [In persian]
- Samie, S., Ramzanipour, M., Ebrahimi, L., & Haghzad, A. (2021). Analysis of key factors affecting the housing of low-income urban groups Case study: Rasht city. *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 16(3), 489-507. Dor:20.1001.1.25385968.1400.16.3.3.0 [In persian]
- Schilz, L. (2023). A house is not a home: a network model perspective on the dynamics between subjective quality of living conditions, social support, and mental health of refugees and asylum seekers. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 58, 757-768 <https://doi.org/10.1007/s00127-022-02419-3>
- Schwartz, A. F. (2021). *Housing policy in the United States*. Routledge

- Sha, M., & Tian, G. (2018). An analysis of spatiotemporal changes of urban landscape pattern in Phoenix metropolitan region. *Procedia Environmental Sciences*, (2) 600-604.
- Shakeri, A., & Bagherpur Oskouie, E. (2022). Analyzing the Growth of Land and Housing Prices and their Relationship with Some Macroeconomic Variables in Iran. *Economics Research*, 22(87), 7-38. doi: <https://doi.org/10.22054/joer.2023.74291.1139> [In persian]
- Shamsoddini, A., Safariyan, E., & Nekooyibakhsh, M. R. (2018). Challenges and Performance of Mehr Housing from Citizens' Viewpoint (Case Study: Pardis Town – Kazerun). *Human Geography Research*, 50(3), 609-625. doi: [10.22059/jhgr.2018.201539.1007188](https://doi.org/10.22059/jhgr.2018.201539.1007188). [In persian]
- Sherzadeh, A., rostaei, S., & hakimi, H. (2019). Identifying the Key Factors Effective on the Future Condition of Housing Planning of Low-income Groups of Tabriz Metropolis with approach of Future-studie, *10(38)*, 39-50. doi: [10.22285/229.1398.10.38.4.0](https://doi.org/10.22285/229.1398.10.38.4.0) [In Persian]
- Suglia, S.F. (2018). Subsidized Housing and Health: Time for a Multidisciplinary Approach. *Am J Public Health*, 108(8), 975-976. doi: [10.2105/AJPH.2018.304544](https://doi.org/10.2105/AJPH.2018.304544)
- Susser, E., & Martinez-Ales, G. (2018) Putting psychosis into sociocultural context an international study in 17 locations. *Jama Psychiatry*, 75(1), 9-10. DOI: [10.1001/jamapsychiatry.2017.3541](https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2017.3541)
- Taheri, S. (2016) *Designing middle-floor urban housing with emphasis on mental health*. Master thesis of Ferdowsi University of Mashhad. [In Persian]
- UN. (2020). COVID-19 and the right to housing: impacts and way forward. Special Rapporteur on the right to adequate housing. Report A/75/148, 27 July. Reference Source
- Vaziri Zadeh, A. (2018). Distinctiveness of Housing Systems in the Global South: Relevance of a Social Housing Approach to Meet Housing Needs. *Journal of Architecture and Urban Planning*, 10(20), 49-68. doi: [10.30480/aup.2018.589](https://doi.org/10.30480/aup.2018.589). [In Persian]
- Vesali, S. S., samaram, E., Esmailitavil, Y., & rasoli, Z. (2016). The Social Determinants of Health among Employees of Tabriz Municipality Said Vesali, Ezatolah Samara.. *Social Development & Welfare Planning*, 7(29), 119-157. <https://doi.org/10.22054/qjsd.2017.7887>. [In Persian]
- Watt, P. (2021). Estate Regeneration and Its Discontents: Public Housing, Place and Inequality in London. Bristol: Policy Press, 2021. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1k03g3p>
- Wu, Y., Luo, J., & Peng, Y. (2020). An optimization-based framework for housing subsidy policy in China: Theory and practice of housing vouchers. *Land Use Policy*, 94, 104526. DOI: [10.1016/j.landusepol.2020.104526](https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104526)
- Zangāneh, A., Parizād, T., & Maskani, S. (2021). Assessing the quality of the urban environment in Mehr housing in Rasht. *Geographical Studies of Coastal Areas Journal*, 2(3), 31-52. doi: [10.22124/gscj.2021.20734.1114](https://doi.org/10.22124/gscj.2021.20734.1114). [In Persian]
- Zargham Fard, M. (2016), *evaluation of housing policies (after the revolution) from the perspective of meeting the needs of target groups: Tehran*. Master's thesis, University of Tehran. [In Persian]
- Ziyari, K., Abstinence, F., & Ashtri, H. (2010). Assessing housing for income groups and presenting a program for providing housing for low-income groups (case example: Lorestan province). *Researches of human geography*, (7), 1-21. <https://www.magiran.com/p861614>. [In Persian]